european greenbelt

Fenoskandinavski Zeleni pojas - neprekidan niz prirodnih dragulja

Preko 1.350 kilometara Zeleni pojas proteže se granicama Norveške, Rusije i Finske, od Barentsovog do Baltičkog mora. Krajolik tundre na sjeveru karakteriziraju lišajevi, mahovine i patuljasti grmovi.
Središnji i južni dijelovi dom su prostranih crnogoričnih šuma. Tijekom ledenih doba su močvare i jezera oblikovani u ovaj krajolik.

Zeleni pojas na obali Baltičkog mora

Ovdje Zeleni pojas prati impresivne litice, prostrane dine i plaže duž istočne i južne obale Baltičkog mora. Iako se stvarna granica protezala morem, Željezna zavjesa je snažno utjecala na čovjeka i prirodu koji nastanjuju obalu. Područja ranije korištena u vojne svrhe danas služe kao utočišta brojnim pticama selicama i morskim bićima. Ovdje se mogu otkriti mnogobrojna podvodna staništa i zabačene lagune.

Balkanski Zeleni pojas - brdovit i divlji

Jugoistočni dio Zelenog pojasa žarište je biološke raznolikosti i endemskih vrsta. Pretežno prolazi planinskim dijelom Balkanskog poluotoka i tvori heterogeni mozaik prirodnih krajolika, uključujući netaknuta alpska staništa, šume i stepe, kao i jezera i obalna područja. Kontinuiranim tradicionalnim upravljanjem razvio se jedinstveni kulturni krajolik.

Uzgoj **sobova** (*Rangifer tarandus*) omogućava održivu uporabu tundre i tajge. Stada se obično slobodno kreću te su samo dio vremena blizu ljudi. Zime u jakoj tundri mogu preživjeti zahvaljujući posebnom izvoru hrane: sobovom lišaju.

Prostranim šumama lutaju los, smeđi medvjed i najveća među kunama – **gorska kuna** (*Guloguloi*). U toplioj se sezoni ona hrani slično svojim manjim rodacima – strvinama, ptičjim jajima, mladicama stabala i bobicama. Zimi se, međutim, pretvara u vještog lovca. Ne propada u snijeg zahvaljujući kožici između nožnih prstiju, i na taj se način može tiho približiti plijenu. Svojim snažnim čeljustima ponekad usmrti čak i risa.

Područja jezera su gnijezdilišta jedne od današnjih najtežih letećih vrsta ptica. Zimu provodi južnije, na Baltičkom moru. Engleski i njemački naziv je dobila po sposobnosti pjevanja poput trombona, dok hrvatsko ime duguje indikativnoj boji kljuna (nap. prev.). **Žutokljuni labud** (*Cygnus cygnus*) jedan je od nacionalnih simbola Finske i njegovoj se ljepoti dive na finskoj kovanici od 1 eura.

Prstenasti tuljan (*Pusa hispida saimensis*) jedna je od najugroženijih i najrjeđih vrsta tuljana na svijetu. Oko 300 jedinki živi isključivo u jezerskom sustavu Saimaa. Postoje samo dvije vrste tuljana koje žive u slatkoj vodi. Njihovu populaciju ugrožavaju klimatske promjene i suvremeno ribarstvo. Međutim, zahvaljujući naporima za očuvanje prirode, njihov broj polako počinje ponovno rasti.

Populacija pliskavica udomačila se na pragu Darser. Prisutno je između 200 i 600 jedinki koje su stručnjaci proglasili posebnom podvrstom. Ove su **baltičke pliskavice** (*Phocoena phocoena*) ili "njemački kitovi" među najugroženijim populacijama malih kitova u Europi.

Atlantsko morsko šilo (*Syngnathus rostellatus*) živi u obalnim područjima Baltičkog mora, na morskom dnu prekrivenom morskim cvjetnicama, do 15 metara dubine. Mužjaci brinu o svojem potomstvu: nakon što ženke polože jaja, mužjaci ih stavljaju u svoju trbušnu vrećicu, gdje ih nose sve do izlijeganja.

Prije svega nekoliko godina botaničari su otkrili svijetlu, žutu cvjetnu biljku, koja je pronađena samo na baltičkoj obali između Wismara i Rostocka. Ovoj je rijetkoj biljci prema tome i dodijeljeno ime *Potentilla wismariensis* (**vizmarski petoprst**, op. prev.).

Muhina kokica (*Ophrys insectifera*) rijetka je u srednjoj Europi, ali se još uvijek može pronaći u Rhönu. Kako bi se oprašila, njezine latice imitiraju oblik i miris ženke ose. Mužjaci ose, privučeni lažnim ženskim feromonima, lete od cvijeta do cvijeta, čime ne doprinose razmnožavanju vlastite vrste, već oprašivanju ove rijetke orhideje.

Impresivni **tetrijeb gluhan** (*Tetrao urogallus*), težine do 5 kg, jedna je od karakterističnih vrsta u prekograničnom Nacionalnom parku Bavarska šuma / Šumava. Trenutno je jedina održiva populacija u Europi, izvan Alpa.

Močvarna rida (*Euphydryas aurinia*) preferira sunčane livade zaštićene od vjetra, sa što više raznolikog divljeg cvijeća. Međutim, mlade gusjenice hrane se isključivo jednom biljkom: livadnim preskočem (*Succisa pratensis*). Ovaj cvijet može uspijevati samo na negnojenom tlu bez pesticida. Takvo stanište, vrijedno i za mnoge druge vrste, u današnje je vrijeme sve rjeđe u srednjoeuropskom poljoprivrednom krajoliku. Održano je tek na Zelenom pojasu u Njemačkoj, Češkoj, Mađarskoj i Sloveniji.

Neziderško jezero (njem. Neusiedlersee, mađ. Fertő-Hanság) leži na jednom od posljednjih euroazijskih stepskih krajolika, na austrijsko-mađarskom Zelenom pojasu. Ovo plitko, slano jezero s drugim najrasprostranjenijim tršćanim pokrovom u Europi vitalno je utočište za mnoge ptice gnjezdarice i selice. Lokalno stanovništvo i dalje koristi jezero u tradicionalne svrhe, kao što su sječa trske i ribolov.

Srednjoeuropski Zeleni pojas - mozaični pejzaž

Zeleni pojas proteže se mnogobrojnim kulturnim područjima, od kojih se neka koriste za intenzivnu poljoprivredu. Stanišna mreža vijuga duž nekadašnje unutarnjemačke granice, prelazeći Češki masiv s njegovim prostranim šumskim površinama, kao što su Nacionalni parkovi Bavarska šuma i Šumava te prati prirodni tok rijeka poput Mure i Drave. Luta grebenima Karavanki i Julijskih Predalpi sve do Jadranskog mora.

Prespansko jezero nalaze se na tromeđi Albanije, Grčke i Sjeverne Makedonije. To stanište dijeli 185 rijetkih i ugroženih vrsta ptica. Najveća gnijezdeća kolonija **dalmatinskih pelikana** (*Pelecanus crispus*) živi na malom Prespanskom jezeru, gdje se nekoliko velikih **bijelih pelikana** (*Pelecanus onocrotalus*) pomiješalo sa svojim dalekim rođacima. Ove dvije ugrožene vrste tvore jednu od nekolicine rijetkih miješanih gnijezdećih kolonija u Europi.

Ključni dio Zelenog pojasa prolazi visokim planinama jugoistočne Europe. **Nacionalni park Prokletije** u Crnoj Gori svojim strmim stijenama i nazubljenim vapnenačkim vrhovima štiti južno podnožje Dinarskog gorja. Alpska flora ovdje je raznolika i bogata endemskim vrstama.

Albanski ljiljan (*Lilium albanicum*) duž Zelenog pojasa prisutan je samo u južnoj Makedoniji, Bugarskoj i Grčkoj, primjerice na planinama Belasica i Shebenik-Jabllanicë.

Balkanski ris (*Lynx lynx balcanicus*), podvrsta običnog ili euroazijskog risa, jedna je od najrjeđih vrsta mačaka na Zemlji. Točan broj koji danas živi nije poznat, iako znanstvenici procjenjuju da teško ima više od 35 životinja, zbog čega se ubraja u najjače zaštićene ugrožene vrste. Presudno je spasiti njegovo stanište na Zelenom pojasu. Potrebni su mu prostrani i povezani šumski predjeli, kako bi pronašao dovoljno plijena.

Europski zeleni pojas

Granice razdvajaju. Priroda ujedinjuje!

Tragom nekadašnje Željezne zavjese, koja je gotovo četrdeset godina dijelila Europu na Istočnu i Zapadnu, sada se prostire Zeleni pojas od Barentsovog, Jadranskog pa sve do Crnog mora.
Međusobno povezuje vrijedne krajolike, staništa i ljude. Duljinom od 12.500 km razvila se jedinstvena mreža staništa i živi krajolik sjećanja.

european greenbelt

Europski zeleni pojas

Granice razdvajaju. Priroda ujedinjuje!

Raznolika biološka raznolikost

Plev pirca, zvuk vaova, kliktavo ora i mirs divljine. Veliki sisavci poput smeđeg medvjeda, losa i sivog tuljana, sitnih kukaca poput divljih pčela i vretenaca te rijetke biljke poput smilja nasušnjeg rascvjetane livade, raznolike šume i poljoprivredne površine, te zaštićene zaljeve i plaže, ključne su za opstanak mnogih vrsta. Ovaj mozaik prirodnih krajolika, uključujući netaknute alpske staništa, šume i stepe, kao i jezera i obalna područja, ugroženi su jedinstveni kulturni krajolik.

Smeđi medvjed (*Ursus arctos*)

Gorska mozaika ili amlaka (*Alyssum montanum*)

Gorska mozaika ili amlaka (*Alyssum montanum*)

Europska suradnja za viziju

Jedinstvena vizija zaštite europske prirode i kulturne baštine ujedinjuje 24 susjedne zemlje na Zelenom pojasu. Od 2003. godine vladine i nevladine organizacije surađuju u inicijativi za Europski zeleni pojas. Europsko udruženje za Zeleni pojas predstavlja koordinira inicijativu od 2014. godine i osigurava slobodnu razmjenu informacija među sudionicima organizacija.

Sudionici inicijative redovito se sastaju kako bi ojačali suradnju i poljelili svoje ideje i iskustva. Na 10. Paneuropskoj konferenciji o Zelenom pojasu održanoj u Eisenachu, Njemačka, sudionici su kao zajedničku poruku jednoglasno usvojili Rezoluciju o Zelenom pojasu iz Eisenacha. Apelira se na donositelje političkih odluka, od europske do lokalne razine, da doprinesu zaštiti i promicanju Zelenog pojasa.

globalne ideje implementirane na lica mjesta

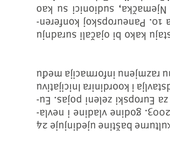

Bivša pomoćna crkva u Nacionalnom parku Šar planina, Kosovo

Izvanredno građu ili područje redovito se dodjeljuje nagrada za provedene aktivnosti i mjere očuvanja i održivog razvoja Zelenog pojasa. Prva je 2015. godine nagrađena dobila općina Haldmühle u Bavarskoj Šumi, a uslijedili su sa Trilski Leopoldschlag 2017. i grad Peja na Kosovu 2018. godine. Lokalna zajednica u gradu Peja godinama je uspješno sprječavala izgradnju hidroelektrane koja bi uništila prirodni tok rijeke Pečka Bistrica u Nacionalnom parku Bjeshkët e Nemuna.

Pejzaž sjećanja protiv zaborava

Bivši granični prijelaz u Nacionalnom parku Šumava, Češka Republika

Europski zeleni pojas izvanredan je simbol moderne europske povijesti. Ovaj živi spomenik podsjeća nas na mirni zanžerski hladnog rata i pad Željezne zavjese. Zaštićenim europskim sustavom se tragičnu prošlost zo. sačuvalo prekretnice u kulturnom pamćenju i ne dopušta da se ponovi.

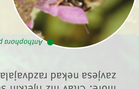

Adenopora pulmiflora

Slavuji zajedno - Dani Zelenog pojasa u Europi

Svake se godine od 18. do 24. lipnja slavi uzdužni Zelenog pojasa. Lokalne skupine, uključujući i zaštićene, i pomoćni javne aktivnosti kako bi podigle svijest o europskom zelenom pojasu.

Bjelonoka vjevrica (*Falco naumanni*)

Aktivnosti su raznolike kao i sam Zeleni pojas: U kampu za mlade u austrijsko-češkom Zelenom pojasu dobrovoljci iz cijelog svijeta uživa u gostoprimstvu u sesiji s glavnim zadužnjima, kao što je primjerice očuvanje stepskog staništa za vrste poput Prokleđeđ sunčevo se planinari iz Albanije. Na vrhovima tromeđe ti zemlje u planinskom lancu Prokletije susreću se planinari iz Albanije, Crne Gore i Kosova, a nudeđe se ordrzavanje bicikličkih ture, predavanja, umjetničkih radionica i tematskih poljeki ili posebna ogađanja za vrtlje i škole.

U akciji!

Pretrpane u pojasu su zatvorene, staništa za vrste su sačuvana i povljest se uštedjela.

Tako se lušćene ušćine u Bavarskoj šumi (Njemačka) i u Šumavi (Češka) vraćalu u svoja prirodna stanja. U Sloveniji, u Bugarskoj je ljelovnik ta vljuršta uspješno rentoduciranu na staništa pjanine Šabar.

Kane sada dnkazuju zaštićena područja duž cijelog Europskog zelenog pojasa, analizom posljećih prostornih podataka ka iz cijele Europe ukazuje se na mjesta na kojima se staništa mreža u budućnosti može pobojšati. Sve ove akcije za prekogranično očuvanje prirode zahtijevaju političku potporu. Sužna je ponuka poslana 2018. godine nakne UNESCO svjetske baštine – i ka-tegorije prirode i kulture.

Mladi u međunarodnom kampu na rijeci Mattsch, Austrija

Žila kucavica kontinenta

Ukupno 49 nacionalnih parkova leži izravno na zelenom pojasu, a 7.319 zaštićenih područja u njegovu u Sjeverni Ledenjak u Sjeverno Ledenjak u Sjeverno Ledenjak u Sjeverno

european
greenbelt

Zajedno za Zeleni pojas